

PARTIE A CONNAITRE LE TEXTE du HOUMASH :

Questions de contenus.

Barème : 20 points

QUESTION A1

Barème : 8 points

Dites de qui il s'agit dans les citations suivantes	
les yeux mentionnés ci-dessous sont ceux de :	
-	וַיִּפְקַח אֱלֹקִים אֶת-עֵינָיו
-	וַתִּפְקַחְנָה עֵינָיו שְׁנֵיהֶם
les « juges » dont on parle ici sont :	
-	הַשֹּׁפֵט כָּל-הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט
-	הָאֶחָד בָּא-לְגוֹר וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט
Celui qui dis « je » dans ces deux phrases, c'est :	
-	הַתַּחַת אֱלֹקִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר-מָנַע מִמֶּךָ פְּרִי-בֶטֶן
-	אֶל-תִּירָאוּ כִּי הַתַּחַת אֱלֹקִים אֲנִי
Le voile mentionné, appartient à :	
-	וַתִּקַּח הַצִּעִיר וַתִּתְּכֶס
-	וַתִּסַּר צְעִיפָהּ מֵעֲלֶיהָ

QUESTION A2

Barème : 2 points

Les trois affirmations suivantes sont-elles VRAIES ou FAUSSES ?

Justifiez en citant un extrait de Passouk pour chaque affirmation

L'affirmation	Vraie ou fausse	Preuve du Passouk
Pour obéir à sa mère, Yaacov fait cuire le plat qu'il va offrir à Yitz'hak		
Rivka tremble pour la vie de Yaakov, mais pour celle d'Essav également		

QUESTION A3

Barème : 8 points

Entre la Sortie d’Egypte et la Révélation au Sinaï – que dit le Texte du **וּמֹשֶׁה**

Numérotez dans la case de droite les 10 phrases du tableau A, en suivant l’ordre dans lequel elles apparaissent dans la Tora.

Tableau A

הַיְשׁוּ ה' בְּקִרְבָּנוּ אִם-אֵין	
וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַר סִינַי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר וַיַּחֲנוּ-שָׁם יִשְׂרָאֵל נֹגַד הַהָר	
וּפְרָעָה הַקָּרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-עֵינֵיהֶם וַהֲנִה מִצְרַיִם נֹסַע אַחֲרֵיהֶם	
וְלֹא-נָחַם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים	
וַתִּצְאֶן כָּל-הַנָּשִׁים אַחֲרֵיהֶ בְּתַפִּים וּבְמַחֲלַת	
וַיִּרְאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו מִן הוּא	
וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת-ה' וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבַמֶּשֶׁה עֲבָדוּ	
וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יֵצְאוּ מִן-הָעַם לִלְקֹט וְלֹא מִצְאוּ	

Donnez les racines des 4 verbes en gras, en les inscrivant dans le tableau B

Tableau B

Barème 2 points

Ecrivez la racine de chacun des quatre verbes ci-contre dans la case correspondante.	וַיִּירָאוּ	וַיִּרְאוּ	נָחַם	וַיַּחֲנוּ

PARTIE B ENSEIGNER LE TEXTE du HOUMASH :

Questions de didactique

Barème 60 points

QUESTION B1 : YISHMAEL

Barème 20 points

Avant la naissance de YISHMAEL, le מלאך demande à Hagar d'appeler son fils par ce nom. Par la suite, au moment de sa naissance, c'est Avraham lui-même qui lui donne le nom ישמעאל (Doc 1).

Pourtant, dans le descriptif du renvoi de Hagar et Yishmael (Doc 2), pas une seule fois ce prénom n'est employé. Dans le document 2 on a remplacé toutes les circonlocutions qui remplacent « YISHMAEL » par des rectangles :

TRAVAIL A FAIRE PAR LE CANDIDAT :

1. Au verset י"א, on a laissé בְּנוֹ inchangé, parce qu'il pourrait désigner YITZ'HAK ou YISHMAEL.

- a. rédigez un argument pour prouver que בְּנוֹ ici peut désigner יצחק et un second argument pour prouver que בְּנוֹ peut désigner ישמעאל
- b. Puis décrivez brièvement l'activité que vous proposeriez à une classe de CE2 ou une classe de 2nde (précisez laquelle des deux) pour leur faire découvrir et commenter cette ambiguïté voulue par la Tora.

2. Vous rédigerez ensuite une proposition d'exercice d'apprentissage pour une classe de CE2 ou une classe de 2nde (précisez), qui utiliserait le Document 2 pour atteindre l'objectif suivant :

Qualifier la relation des personnages cités dans le passage (Doc2) avec YISHMAEL, en fonction de l'expression employée dans le פסוק en remplacement du nom propre ישמעאל

בראשית פרק ט"ז, פסוק י"א
יא וַיֹּאמֶר לָהּ מֵלֶאדָה ה' הִנֵּנִי הָרָה וְיִלְדֶתָ בֵּן וְקָרָאתָ שְׁמוֹ יִשְׁמַעְאֵל
בראשית פרק כ"א, פסוקים א-כ"א
טו וַתֵּלֶד הָגֵר לְאַבְרָם בֶּן וַיִּקְרָא אַבְרָם שֵׁם-בְּנוֹ אֲשֶׁר-יָלְדָה הָגֵר יִשְׁמַעְאֵל

בראשית פרק כ"א, פסוקים א-כ"א
<p>^ט וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת-.....-מִצְחָק. ' וַתֹּאמֶר, לְאַבְרָהָם, גֵּרֶשׁ הָאִמָּה הַזֹּאת, וְאֵת: כִּי לֹא יִירָשׁ עִם-בְּנֵי עִם-וַיִּצְחָק. "א וַיִּרַע הַדָּבָר מְאֹד, בְּעֵינֵי אַבְרָהָם, עַל, אֹדֶת בְּנוֹ. "ב וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל-אַבְרָהָם, אֶל-יִרַע בְּעֵינֶיךָ עַל וְעַל-אִמְתְּךָ-- כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה, שְׁמַע בְּקֹלָהּ: כִּי בִיִּצְחָק, יִקְרָא לָךְ זֶרַע. "ג וְגַם אֵת לְגוֹי אֲשִׁימְנוּ: כִּי זֶרַעךָ, הוּא. "ד וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח-לֶחֶם וְחֶמֶת מִיָּם וַיִּתֵּן אֶל-הָגֵר שֵׁם עַל-שִׁכְמָהּ, וְאֵת --וַיִּשְׁלַחָהּ; וַתֵּלֶךְ וַתֵּתֵעַ, בְּמִדְבַר בָּאָר שָׁבַע. "ו וַיִּכְלוּ הַמַּיִם, מִן-הַחֲמַת; וַתִּשְׁלַךְ אֶת תַּחַת אֶחָד הַשִּׁיחִים. "ז וַתֵּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנְּגֵד, הַרְחֵק כְּמִטְחוּי קֶשֶׁת, כִּי אָמְרָהּ, אֶל-אֶרְאָה בְּמוֹת וַתֵּשֶׁב מִנְּגֵד, וַתִּשָּׂא אֶת-קֹלָהּ וַתִּבְדֹּק. "ח וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים, אֶת-קוֹל וַיִּקְרָא מֵלֶאדָה אֱלֹקִים אֶל-הָגֵר מִן-הַשָּׁמַיִם, וַיֹּאמֶר לָהּ מֵה-לֶךְ הָגֵר; אֶל-תִּירְאִי, כִּי-שָׁמַע אֱלֹקִים אֶל-קוֹל בְּאֲשֶׁר הוּא-שָׁם. "ט קוֹמִי שְׂאִי אֵת וְהַחֲזִיקִי אֶת-יָדְךָ בּוֹ: כִּי-לְגוֹי גָּדוֹל, אֲשִׁימְנוּ. "י וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת-עֵינֶיהָ, וַתֵּרָא בָּאָר מַיִם; וַתֵּלֶךְ וַתִּמְלֵא אֶת-הַחֲמַת, מִיָּם, וַתִּשָּׂק, אֵת וַיְהִי אֱלֹקִים אֵת וַיִּגְדַּל; וַיֵּשֶׁב, בְּמִדְבַר, וַיְהִי, רַבָּה קֶשֶׁת. "יא וַיֵּשֶׁב, בְּמִדְבַר פָּאָר; וַתִּקַּח-לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. {פ}</p>

QUESTION B2 : LA MISSION DE YOSSEF - פרשנות - Barème 20 points

1. Après lecture des commentaires présentés ci-dessous (**Doc 3**) en 2 colonnes, vous définirez l'idée commune des exégètes de la 1ère colonne ainsi que de celles de la 2ème colonne.

DOC 3

COLONNE 2	COLONNE 1
רש"י: "מעמק חברון" (פסוק יד) : והלא חברון בהר?..אלא (בראשית רבה) מעצה עמוקה של אותו צדיק הקבור בחברון לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבתרים "כי גר יהיה זרעך"	רש"י: "הנני" (פסוק יג) לשון ענווה וזריזות. נדרז למצות אביו ואף על פי שהיה יודע באחיו ששונאין אותו.
	רשב"ם: "וימצאהו איש והנה תועה" (פסוק טו): להגיד חשיבותו של יוסף נכתב זה, שלא רצה לחזור לאביו כשלא מצאם בשכם, אלא בקשם עד שמצאם. ואף על פי שהיה יודע שמתקנאים בו הלך ובקשם כמו שאמר לו אביו "והשיבני דבר".
רמב"ן: "וימצאהו איש..." (פסוק טו) : ולהודיענו עוד כי הגזרה אמת...כי זימן לו הקב"ה מורה דרך שלא מדעתו להביאו בידם. ולזה נתכוונו באמרם כי האישים האלה היו מלאכים, שלא על חינם היה כל הסיפור הזה, אלא להודיענו כי עצת ה' היא תקום.	רמב"ן: "וימצאהו איש והנה תועה בשדה" (פסוק טו)...ויאריך הכתוב בזה להגיד כי סיבות רבות באו אליו שהיה ראוי לחזור לו, אבל הכל סבל לכבוד אביו.
	ספורנו: "אחר אחיו" (פסוק יז) : אף על פי שלא מצאם בשכם כדבר אביו, טרח יותר ממה שצווה, להשיג רצון אביו.

2. Vous dégagerez les 2 aspects de la notion de שליחות telle qu'elle se déploie chez les différents commentateurs.

3. Répondez au choix à l'une des deux questions ci-dessous

a. Pour une classe de 3ème,

Elaborez l'exercice qui permettra aux élèves de dégager la double dimension des personnages de la Torah telle qu'elle se dégage du document ci-dessus.

b. Pour une classe de CM1, dans l'une des séances de la séquence « étude du personnage Yossef », vous n'exploitez que la première colonne du **DOC 3**, définissez les objectifs et le dispositif d'apprentissage qui permettra aux élèves de comprendre que les messages implicites de la Torah ont toujours un ancrage dans le texte.

QUESTION B3 : APPROCHE THEMATIQUE :

La naissance d'un chef, Moshé Rabbenou

Barème 20 points

Pour l'unité d'apprentissage, « étude du personnage Moshé » vous disposez à titre indicatif de 3 extraits de commentaires ci-dessous.

Rédigez dans les grandes lignes pour une classe de 6ème la fiche de préparation (les objectifs, les pré-requis, l'activité d'apprentissage et l'activité d'évaluation) de la séance consacrée à la rencontre avec les Mefarshim (vous justifierez le choix du commentaire retenu).

רש"י

(ב) כי טוב הוא - כשנולד נתמלא הבית כולו אורה:

בחמר ובזפת - זפת מבחוץ וטיט מבפנים, כדי שלא יריח אותו צדיק ריח של זפת:

(ו) ותפתח ותראהו - את מי ראתה ? את הילד, זהו פשוטו. ומדרשו: שראתה עמו שכינה:

והנה נער בכה - קולו כנער:

(ז) מן העברית - מלמד שהחזירתו על מצריות הרבה לינק ולא ינק, לפי שהיה עתיד לדבר עם השכינה

(י) משיתהו - שחילתה והוא לשון הוצאה בלשון ארמי, כמשחל ביניתא מחלבא.

רמב"ן

(ב): ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו -

.. ידוע כי כל הנשים אוהבות את בניהם, יפים ושאינם יפים, וכלנה תצפנינה אותן בכל יכלתן, ואין צורך ראייה לטענה כי טוב הוא. אבל פירוש הטובה הזאת, שראתה בו טוב מחודש וחשבה כי יארע בו נס וינצל, ולכן נתנה אל לבה וחשבה מחשבות בעניינו, וכל זה סיוע לדברי רבותינו שדרשו כי טוב הוא, שנתמלא כל הבית אורה (סוטה יב א), ולמה שאמרו שהייתה מרים מתנבאת עתידה אמי שתלד בן שמושיע את ישראל (שם):

(ו)תאמר מילדי העברים זה -

נתנה אל לבה המעשה כאשר היה, כי אמרה לבעבור הציל אותו או שלא יראו במות הילד שמוהו שם, ואיש מצרי למה יעשה כן. ויש אומרים שראתהו נמול (סוטה יב א). ואם כן הסירה בגדיו ובדקה אותו בו. ואין צורך:

רשב"ם .

פסוק ו ותפתח ותראהו את הילד -

המפרש (רש"י) שראתה את הילד טועה הוא .

וכי מי אינו יודע שאם פתחה את התיבה שתראה את הילד ?! אלא כך פירושו :

פתחה את התיבה והביטה בילד אם זכר אם נקבה וראתה כי נער הוא - כלומר, זה הילד זכר הוא ולא נקבה וראתה בזכרותו שהוא מהול ולכך נטמן ואינו אסופי, שאם היה בת, יש לומר אסופי הוא, וכן מצינו כתוב מה נעשה לנער היולד, ביום הולדו קרוי נער .

והנה נער בוכה ותחמול עליו וגו' -

לפי שהיה בוכה לכך ותחמול עליו - ולפי שראתהו נער זכר מהול אמרה: מילדי העברים זה .